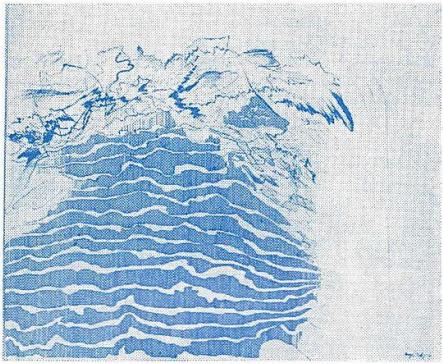


rođenje

(odlomak iz knjige putovanje bilo kuda)



To je, dakle, čekanje na dete, pomislio sam nasmešivši se kroz vetrobransko staklo na ulicu. Vajla pogledati šta iz toga može da se iscedi. Šta je to, šta znači, šta ne znači i šta nije. Vozio sam lagano, koliko se moglo, a ipak nikada ranije tako brzo nisam stigao na cilj. Zaista, gde je cilj? Vozio sam naokolo, u licama centra grada, kao da vozim oko cilja. Na grad je pala noć koju su probadala svetla nad ulicama i iz kuća. Šta sada da se radi? Noć je banula u obliku mračnog hodnika što se sužavao u daljinu perspektive. Jasno, tunel. Ili se otvorila i prostrula u prostranstvo, obasjano raspršenim svetlosnim telima. Svetlosne tачke su se razbijale na milione čestica, kojih beše svuda, ali zbog noći behu pritajene. Sa svih strana prizitale su kolone automobila, presecale mi put i isčezavale na ivici horizonta. To je da popizdiš koliko nas ima, rekao sam glasno. Nisam uspeo da ukrotim uglove usana, odoše na dve strane, prema ušima. Šta sada, kamo dalje u ovu noć? Odevezao sam se kući, u staru vilu u predgrađu. Napustio sam automobil i škripavim stepeništem otišao u stan. Seo sam ispred kamina i potpalio vatru. To najpre beše samo plamčić od sitnih iverica i hrtijje, a poslije rastao pošto sam ja stavljao sve veće i veće komade drva. S vremenom na vreme vatru bi zapucketala i hiljade sjajnih iskrika vinulo se u dimnjak. Ispružio sam ruke napred i posmatrao ih ispred vatre. Vatra je prodrala kroz dlane i ruke su isčilele, mada sam znao da su još tamno. Onda sam ih povukao u tamu i one postaše modre.

Tada sam ustao i zaopucao po sobi od zida do zida. Ništa nije visilo na njima; po podu behu razbacani samo službeni papiri. Ipak, zidovi behu više zanimljivi — više očamlijeni. Ničega nije bilo u njima. Kako zidovi mogu biti tako prazni, tako bez ičega u sebi? Pokušao sam da nešto iz njih izbjegem počnu prstiju, vozio sam prste po zidu i napolje izvukao ništa. Ja sam ti čovek bez prošlosti, sinulo mi je, ničega više ne mogu da se setim. Ipak, sećam se samo tabakere koju mi je poklonio otac i koju su mi

zdipili u Iliriji. Toliko me je potreslo to što su mi je ukrali da sam planski zaboravio na nju. Od tada sam sve namerno zaboravljao.

Sve čega mogu da se setim to je ono u budućnosti. Imaću dete. Dugo, dugo će da živim sa ženom i detetom. Preseliću se iz ovog grada na more i živeti na ladi. Ono para što imam uloži u neki osrednje dobar posao na obali. Moja kćer, ja naije želim kćer, od samog početka će da živi na ladi. Ladu mi grade na ostrvu, dok sam je, medutim, ovde... Ja sam ovde među praznim zidovima, a u malom brodogradilištu na ostrvu raste mala lada. Moram umaći iz ova četiri zida, jer je život u ovom gradu u stvari samo život između četiri prazna zida. Otići će na veliku, široku plavu ploču.

Legao sam u krevet na kojem smo se ja i Liza voleli i zametnuli plod. Svio sam se u klupče, maleno kao jaje, i rastao u njemu. Rastao sam iz meseca u mesec i rastezao se na sve strane, kljuvao i udarao u lepljivo opnu jajetu sve dole je najposle nisam probio i došao na svet. Odatle do tabakere i od tabakere dalje ničega se ne sećam. No to ipak nisam ja, ja sam moja kćer (i ne pomišljam da će biti sin). Rada se moja kćer, a ne ja. Ja sam star i već umirem.

Umirem od smeja, naime. To je ipak tako smeso. Vatra u kaminu pucketeta, a ja koračam u krušu sve više unutra i iznutra nadzor napolje i spolja nadzor unutra, radam se i umirem, i ja sam moja sopstvena kćer. To je da se ukenjaš, da popizdiš.

Želeo bili da iz ova četiri zida izvučem malo topline. Od ove noći da napravim nešto značajno. Budem li i dalje ovde unutra, pre ili posle će zaspasti i prespati sopstveno rođenje, to jest, rođenje moje kćeri. Šta će tek da misli žena budem li spavao u tom odlučujućem trenutku. U odlučujućem trenutku valja učiniti nešto odlučujuće. U stvari mi se sada i neće napolje, jer je noć, ovde unutra mogu da ležim, napolju će morati da vozim auto i da govorim s drugim ljudima, ali samo kretanjem mogu nešto napraviti od ovog odlučujućeg trenutka. Trenutak, naravno, to je veoma dugo vremena, cela noć. Čeo život, kad sam već kod toga, sve vreme dok se radam i umirem i jesam svoja sopstvena kćer.

Bogami, to je da popizdiš.

Pribrao sam se i pošao vratima, prošao, sišao dole i seo unutra. Produžio sam auto do grada i tamo opet izašao. To beše pred gostonicom Koper. Ušao sam u gostonicu i našao Vasiliku, Levovu devojku.

Našao sam dakle ono što sam tražio, ali šta i kako s time sada da počnem? Bila je s društvoom sa svoga fakulteta. Sve same bradonje, perčinashi, freaki. Previše su mi igrali pred očima, zato sam više voleo da sednem za svoj sto i da od zelenog konobarice, kojog su se svi zubi srebrno svetlucali, poručim pivo. Vasilika me je videla i mahnula mi rukom, a onda se zagledala u svoju čšau, kao da je tog časa istupila iz svoga društva. Znao sam, već sam znao! Zaista je napustila društvo, ali, naravno, nije baš odmah prešla za moj sto. Znam da je znala šta ja znam. To je da se ukenjaš, to je negde već bilo, valjda onda kad smo Lev, Albert i ja bili kod Matije, kad smo slušali ploče. Lev za to nije znao, a Matija me je prozreo. Kasnije je upozorio Leva na to što će se dogoditi, a ovaj je to namah zaboravio, jer ga je Matija vukao dalje — preko toga i mimo toga. Ali se zajeboao, jer je naleteo na Alberta i Albinu zajedno, zagrljene na steni. Ne, to je bilo ranije. Kada ranije? Prvi, drugi ili treći put? Kakva se zbrka napravila u mojoj glavi, a pri tom sve potanko i jasno znam.

Freaki počeše da ustaju. Vasilika se podizala laganije nego oni, ali su svi skupa ustajali odvratno polako. Spremali su cigarete i šibice u džep, oblačili bunde i kožne kapute, cenjikali se s konobaricom, šutali nogare stolicama, i poštao bi otišli, vraćali se po zaboravljenе stvari. Nego, Vasilika je krenula u suprotnom pravcu, u smeru moga stola. Kad su oni nestali u vratima, položila je dupence na stolicu kraj mene. Imala je puno osmejaka na lepom licu.

A šta ti radiš tako sam u gostonici? rekla je. Došao da nešto popijem. Žena će mi noćas rodit.

Imala je puno začuđenosti na licu.

Veselo dogadaj, a? Nisam znala da je to tako blizu.

Blizu ili daleko, kako se uzme.

Kada približno? rekla je.

Noćas, ujutro, ako sve bude u redu. Šta ja znam. Nijedan davo mi ništa nije rekao.

Jesi li nervozan?

Ama, ne znam. Nisam, jesam. To je da popizdiš.

Nervozan si.

A ko ne bi bio kad se rada?

Kad žena rada, ne?

Ili umire. Ništa se još ne zna.

Što bi umirala, zdrava je, rekla je Vasilika. Celo njeni lice beše puno dobrote i spokojsvta.

Ona je zdrava, ali kakvo je dete?

Ako je ona zdrava, zdravo je i dete.

Nije obavezno. Može da bude izrod. Može da bude zdravo, ali i izrod.

Ne sekiraj se. Da ti ne sметam? Mogu li malo s tobom?

Možeš čitava sa mnom, ja sam sav s tobom.

Nisi sav sa mnom, ti si sa ženom koja rada.

Nisam sa ženom koja rada, vidliš da sam ovde.

Ali, u mislima, mislim.

Moje misli su tamo gde sam ja, a to je ovde.

Misli možeš poslati daleko, rekla je Vasilika.

Zašto bih ih nekuda slao? Dobro im je ovde.

Možda je i bolje da ne misliš na ženu. Ona će već da rodi i bez tvojih misli.

Pa to sam rekao. Hoću reći, to sam počeo da mislim. Pre sam mislio na nju, a sada mislim na tebe.

Zašto na mene? rekla je.

Jer si tu, ne? I ja sam ovde. Moje misli su takođe ovde. Svi smo ovde.

Sam Leva, rekla je. Imala je lice puno erotikе.

Dosad ga nije bilo, ali ti si ga sad dovoljka ovamo.

Samo u mislima, rekla je.

To da, ali tvoje misli su ovde, gde si ti, dakle sada je i Lev ovde.

Mogu da ih pošaljem tamo, Levu, i onda će biti tamo.

Bolje ih ne šalji tamo, nego neka ostanu ovde, samo Leva pošalji tamo.

Ne mogu da ga pošaljem tamo, jer ga volim, rekla je, puna erotikе.

I ja volim Lizu i svoje dete, ali sam ih poslao tamo i s mislima sam ovde.

Ipak misliš na njih, na ženu i dete. To je normalno.

Ne znam šta je normalno, ali ako ti Leva pošalješ tamo, a s mislima i telom ostaneš ovde, mogu i ja svoje misli iz porodičnja da vratim ovamo i budem ovde mislima i telom.

Sad si baš sve vrlo iskomplikovao, rekla je sva nasmejana.

Iskomplikovao sam zato da bih raskomplikovao.

Pa sve je jasno.

Baš je zabavno, rekla je Vasilika.

Cuj, rekao sam, čekaj da se malo pribere; sabiram se. Ovako; ova noć je duga da popizdiš. Hoćeš li da odemo nekuda, u disco-klub recimo?

Ujutro rano imam predavanje, rekla je. To je bilo tako kao da se udaljavala na drugu stranu sveta i zato je u trenutku postala strašno seksu.

Žrtvuj se malo za mene, pokušao sam, pa vidiš da patim.

I Lev bi patio ako čuje da sam bila s tobom u discu, dok je on celu noć učio.

Prvo, Lev ne uči celu noć, spavaće, drugo, nemoj da mu kažeš. Ili mu reci. Šta ima u tome ako odemo u disco?

Lev je ljubomoran. Uvek me ispituje kad nekad odem s kolegama.

Noćas si bila s kolegama, pa će te ispitivati i ovako i onako. Dakle, svejedno.

Najposle, zaista bih mogla da podem, rekla je.

Imao sam osećaj da mi po licu teku kapljice znoja. Obrisao sam ih rukom, želeo sam ih, ali njih nije bilo, zato sam s lica obrisao samo osećaj da su bile tamo. Iznenadno sam bio umoran, zato što je takvo čaranje mislima i ubedljivanjem vrlo zamorno. Nego, izasao sam kao pobednik; poči se sa mnom. Činim ono što želim, idem u pravcu koji je još ranije bio izabran.

Koračala je pred mnom iz gostonice, a ja sam bio potpuno u njoj. Koračao sam njenim koracima, bio sam njeno telo. Šta sam noćas sve bio! Bio sam moja kćer, starac koji je umro, dete koje se rada. To je da popizdiš. To je u stvari dobro, ugrejao sam četiri zida gde sam bio u početku. Razmakli su se i napunili se Vasilikinim slikama. Zašto ne bih mogao da volim Vasiliku. Uvek sam govorio Levu da ima najbolju žensku u Ljubljani. Ja takvu nisam našao u

Ljubljani. Svoju sam išao da tražim drugde, među ribama. Ona je brbljiva riba i rodiće mi drekavog ripca. I eto me opet kod izroda, to ti je zabavno da popizdiš, ali bogme i opasno.

Nego, ovde je Vasilika.

Seli smo u auto i vonj na kožna sedišta i ulje zamenio je miris na Vasiliku, na ženu koja sva topila i velika diše na sedištu kraj mene. Pre nego što sam krenuo s mesta, pogledao sam k njoj i video lepu ženu u svoj oštirni i bolu lepote. To je tako važno u životu koji je stvoren za mržnju.

Ali isto toliko i za ljubav, rekla je Vasilika.

Gde sam to već čuo? Nisam li nekad već govorio nešto slično? Kako je to čudno da se sve što će se dogoditi već zabilo i da je sve što govorimo već bilo rečeno. Sada se s Vasilikom vozim u disco, onda ću da spavam s njom, a sve se to već dogodilo. Ako sve bude onako kako mislim da će biti, onda je zaista sve već bilo. Kako bih inače znao kako će biti?

Zašli smo u maglu tako da nisam mogao videti prostranstvo, naprotiv, tunel je bivao sve zaptiveniji, svetlost farova se razbijala o čestice magle i odzijala u kabinu automobila, u oči. Uvek me peku oči kad dugi vožim noću. I noćas dugo vožim, još od početka vozim prema tom discu, a početak je tako daleko da ga se jedva sećam. Ali početak čega? I KOJI to časak uopšte mogu da smatram početkom? Sve je veoma zamršeno, i utoliko jasnije. Dogada se kao što je već bivalo i zato znam kako će biti.

Ugurali smo se u drvena vrata sa špijunkom i crvenom svetiljkicom i pali u jame zvukova i pokreta. Kraj šanka beše gužva, a na plesalištu samo nekoliko parova koji su sljubljeni jedva disali u light showu.

Prvo da nešto popijemo, rekao sam.

Ja ја gin tonic, rekla je Vasilika.

Znam, odgovorio sam. Poručio sam dva. Ispod ivice šanca vrtela se long-play ploča. Iznenadilo me je kako je prašnjava i ipak daje tako čiste zvuke. Ustalom, znam, to je prašina koja uvek ima i na najčistijim stvarima. Ali, kada je čovek u stanju da vidi stvari koje će biti, jer su se već zbole, mada nisu bile i možda se uopšte neće zbiti, onda nije čudno što vidi prašinu koju niko ne vidi, mada je ona uvek prisutna. To je ona prašina koja ima na stvarima i kada domaćica misli da je obrisana. Domaćice se varaju. Vasilika nije domaćica. Ko zna da li Vasilika zna ono što ja znam?

Popili smo samo po voli iz svake čaše i otišli na plesalište. To se zove približavanje; najpre smo plesali kao u školi igranja, posle kao stari prijatelji, potom kao dva koketna stranca, a onda kao budući ljubavni. Uskoro oko nas nije bilo više ništa jasno, samo smo nas dvoje bili jasni. S vremenom na vreme bili ipak prisiljavali sebe da zirnem okolo, jer sam se plasio da će me videti neki poznanik, ili sam to, možda, zeleo. Nisam se plasio Leva, jer sam znao da nikada ne zalazi ovamo, jer verovatno uopšte ne zna za ovaj disco. Ni moje žene neće biti, zato što rada moje dete. Nikoga dakle neće biti, samo nas dvoje. Zašto ne bih mogao da volim Vasiliku? Oduvek sam je voleo.

Položila mi je bradicu na rame i jedva primetno drhalu celim telom. Možda nije drhtala spola, ali je drhtala iznutra, i ja sam to dobro znao. I ona je dobro znala da i ja drhtim. Kolena su mi postala mukana a usta mi se osušila. Srce je tuklo kao bubanji. Njeno srce je primito signali i odgovorilo. Imalo je viši glas od moga, zato što je bilo žensko. Nešto vreme sam primećivao da ne udaraju u istom ritmu, ali kako sam se ponovo smirio, kako je njena unutarnost prestala da drhti, tako su se dva ritma više približavala jedan drugom sve dok nisu počela da udaraju zajednički.

Idemo kući? šapnula mi je u uho. Klimnuo sam, vodio sam je kroz gužvu, kroz drvena vrata sa špijunkom i crvenom lampom, kroz kabinet automobila, kroz magleni tunel, kroz ulaznu vrata, po skrivenim stepenicama navise, kroz vrata u četiri zida; kamin je još tinjao.

Sedi na medvedu kožu, rekao sam. Njen kaput je ostao u automobilu. Tek sam sad primetio njen haljinu, dugu, pripojenu, od tople vune. Legla je na pod, na medvedu kožu ispred kamina i pripalila cigaretu, a ja sam raspirivao vatru. Činio sam to veoma dugo, jer nisam znao kako da vozim dalje. Znao sam kuda, ali nisam znao kako. Biće da ni ona nije znala, jer je pušila cigaretu i dugo nije rekla ništa.

Dugo sam potpaljivao vatru, a ona dugo nije rekla ništa. Toplota je počela da se širi iz kamina, grančice su prasketale a hiljade iskrice se vinulo u kamin. Bilo je na hiljadi reči koje nismo rekli. Onda

vatri odjednom više nije trebalo moje pomoći, a njoj je dogorela cigareta. Seo sam pored nje i gledao je u lice, neuk i izgubljen. To se zove približavanje, mislio sam. Možda sam i rekao, ali se nisam čuo. Ali Vasilika me je čula, jer je rekla;

Prijatno je kod tebe.

Nisam znao, odgovorio sam, dosad mi se činilo da je vrlo dosadno.

I kad si bio sa ženom?

Ne, to ne. Mnogo volim Lizu.

Onda nije bilo dosadno?

Ne, s Lizom nije, bilo je dosadno kad sam je odveo u porodilište i vratio se kući. Bilo je dosadno da popizdiš.

Nasmehali smo se. Smeh je bio kao otvorena vatra kroz koja smo se približili jedno drugom.

I onda si izašao napolje, da se razmaješ, zabaviš?

Da, izašao sam napolje da nekoga sretнем — najbolje tebe.

Stvarno si mislio na mene?

Često.

Zašto?

Ne pitaj me to.

Ipak pitam.

I ranije sam mislio na tebe i rekao sam Levu da ima najbolju žensku u gradu.

Najbolju žensku za krevet?

Nisam mislio u tom smislu. Pod najbolju mislio sam na sve što imam.

A šta imam?

Imaš sve.

Sladak si, rekla je i poljubila me u lice. Njen poljubac mi je ušao duboko pod kožu, po čitavom telu, sve do tačke među nogama koja ljubav prenosi iz jednog tela u drugo. Morao sam da se pogrem k njoj i da je pomilujem po kosi, s kose sam prešao na usne čiji su se uglovi razdvojili u smešak.

Biće lepo, ako se budemo smejalj, rekao sam. Klimnula je glavom i uzela ruku koja je putovala njenim licem. Pritisnula ju je na usne.

To se zove poslednji alarm, pomislio sam, ali je izgledalo kao da sam rekao, jer sam čuo njene reči;

Pa jeste alarm.

Legli smo jedno naspram drugog i približavali se sve dok se nismo dodirivali celom prednjom površinom. Onda sam krenuo naviše a ona je otišla napravo. Na drugoj strani sam ja krenuo dole a ona je krenula van. Svlačili smo se ozbiljno, ali s primesom humora. Nekoliko sitnica je ostalo gore, ali je većina površine postala slobodna za dodire koža. Najpre smo išli polako, bez prodiranja, šumova i dahantanja. Za to se kaže da si unutra, mislio sam, a ona je odgovorila: potpuno unutra.

Dvaput unutra, rekao sam.

Nije bilo vremena da zavrtime razgovor o dvaput unutra, iako sam ga se sećao odnekud. Dvaput unutra — to je bilo nešto što je značilo da je dobro, da je tvrd, da je efektno. Bilo je tvrd i efektno i dugo, jer je bilo polako. Polako se najdalje stiže, mislio sam, a ona me je čula, jer je rekla da voli polako, jer ide tako duboko i dugo.

Potpuno smo se razumeli.

Svršili smo zajedno i legli jedno kraj drugog na leđa. Medveda koža je gmizala pod nama kao da ju je milovao ostatak naših tržaja.

Čutali smo i tako napravili grešku, jer su se u čutanju između nas isprečili Lev i Liza.

Sad moram kući, rekla je Vasilika.

Zbog Leva?

Ne baš zbog njega, ali i zbog njega.

Pa on neće znati, ne stanujete zajedno.

Znam da neće znati, i to ne valja. Nije dobro kad jedan od partnera ne zna nešto o drugom.

Valjda mu nećeš reći?

Još ne znam.

Ne reci mu zbog mene. Kako prijatelju da pogledam u lice, ako sazna?

A kako, ako ne sazna? rekla je podižući se s mdevde kože.

Imaš pravo, to je isto.

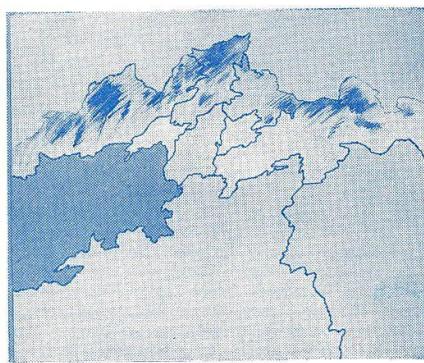
Nije isto, ali je slično. Jedno je gore od drugoga.

Sada se ne treba sekirati, rekao sam, tako je moral je bude. Pošto se dogodilo, MORALO je da se dogodi. Pošto nismo sprečili, dogodilo se. A nismo sprečili zato što se moralo dogoditi.

Sve je vrlo jednostavno i vrlo komplikovano, rekla je Vasilika i odlazila u haljinu. Stajala je obučena nasred sobe, sva crvena od vatre.

dimitrij rupel

vreme u njoj krvnik ljuti



VIII

Kod Kornelije su Miha Puppisa primili potpuno mirno i obično. U salonu koji više beše dvorska dvorana s prilično pozlate i puno baršunastih pravougaonika, crvenih, sedelo je pet-šest osoba.

— Salustije, rekla je Kornelija i ne osvrnuvši se na posetu, — rođen u Amiternu u Sabiniji, izvanredno bogat, u mladosti razvratnik, imperialistički orientisani demokrata, oduševljeni pristaša i prijatelji Cezarova. Posle smrti ovoga, povukao se iz političkog života i posvetio pisanju istorije. Njegove monografije Bellum Catalinae i Bellum luburthinum odlikuju se živim opisom miljena i dobrim karakteristikama ličnosti, a u celini su oštro uperenje protiv raspusništva optimata. Pisac u svom stilu ne teži patetičnim efektima, kao njegovi savremenici, nego nastoji da u izrazu bude škrт i jezgrovit, pri čemu se verno oslanja na Turkidida; u isto vreme, upotrebojem arhaizama o svojoj dikciji hotimice daje starinski kolorit.

— Da, stari Sallustius Crispus, rezonovao je neki ostariji gospodin u fraku.

— Tacitus Cornelius? Sallustius Crispus je u poređenju s njim gotovo ništa, rekla je druga gospoda, koja je imala lice slično licu tetka Kornelije. — Tacit je bio ponosni aristokrata, koji je gnevno posmatrao beznačajnu ulogu senata u rukama napola ludog zločinaca na prestolu, poslednji klasik rimske književnosti...

— Velegradsko torokalo, rekla je tetka Kornelija, — koga zanimaju uzroci propadanja oratorstva u carско doba? Ne kažem Tertullianus Septimus Florens.